

ISSN 2617-9660
[https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1\(7\)](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1(7))

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР СУДОВОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ З ПИТАНЬ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ

ЕКСПЕРТ: ПАРАДИГМИ ЮРИДИЧНИХ НАУК І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

**EXPERT: PARADIGM OF LAW AND PUBLIC
ADMINISTRATION**

№ 1 (7) – лютий 2020

**Електронне наукове видання
підготовлене у науковому партнерстві
із Всеукраїнською Асамблеєю
докторів наук з державного управління**

Київ
Видавництво Ліра-К
2020

Редакція

Головний редактор
Романенко Євген Олександрович,
доктор наук з державного управління, професор,
проректор Міжрегіональної Академії управління
персоналом, Президент Асамблеї докторів наук з
державного управління України, Академік
Міжнародної Кадрової Академії, Академії наук
вищої школи та Української Технологічної
Академії, Почесний доктор Національного інсти-
туту економічних досліджень Грузії,
Заслужений юрист України. Заступники головного
редактора:

Федоренко Владислав Леонідович,
доктор юридичних наук, професор,
DrHb-доктор хабілітований наук правничих,
заслужений юрист України

Кислий Анатолій Михайлович,
доктор юридичних наук, професор

Жукова Ірина Віталіївна,
кандидат наук з державного управління,
доцент

Видається з листопада 2018 року
Періодичність: 6 разів на рік + спецвипуск
Друкується за рішенням Вченої ради
Науково-дослідного центру судової експертизи
з питань інтелектуальної власності
Міністерства юстиції України
(Протокол № 19 від 27.01.2020)

Згідно Наказу Міністерства освіти і науки
України від 28.12.2019 № 1643 (Додаток 4)
журналу присвоєно категорію "Б"
в галузях юридичних наук та державного
управління

Видання включено до Google Scholar, а, також,
до міжнародних наукометричних баз: Turkish
Education Index (Турція), Polish Scholarly
Bibliography (Польща), Eurasian Scientific Journal
Index, ResearchBib.

Відповідальність за зміст, достовірність фактів,
цитат, цифр несуть автори матеріалів. Редакція
залишає за собою право на незначне редагування
і скорочення (зі збереженням авторського
стилю та головних висновків). Редакція не
завжди поділяє думки авторів та не несе
відповідальність за надану ними інформацію.
Матеріали подано в авторській редакції.
Передрук – тільки з дозволу редакції.

Адреса редакційної колегії: вул. Фрометівська, 2,
м. Київ, 03039 E-mail: irina_pravo@ukr.net
<http://maup.com.ua/ua/ekspert.html>

Адреса видавництва:
«Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03142, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
тел./факс (044) 247-93-37; 228-81-12
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net

Editorial

Editorial in Chief
Romanenko Yevgen Oleksandrovych,
Doctor of Science in Public Administration,
Professor, Vice-Rector of the Interregional
Academy of Personnel Management, President
of the Assembly of Doctors of Science in Public
Administration of Ukraine, Academician of
International Personnel Academy, Academy of
Higher Schools and Ukrainian Technological
Academy, Honorary Doctor of Economics and
National Studies of Ukraine
Honored Lawyer of Ukraine Deputy Editors:
Fedorenko Vladislav Leonidovich,
Doctor of Law, Professor, DrHb-Doctor Habilitated
Law Sciences, Honored Lawyer
of Ukraine
Kisliy Anatoliy Mikhailovich,
Doctor of Law, Professor
Iryna Vitaliivna Zhukova,
Candidate of Sciences in Public Administration,
Associate Professor

Published from november 2018
Pereodisity: 6 times on a year + one
Published according to the decision
of the Academic Council of the Research Center
for Forensic Examination on Intellectual
Property of the Ministry of Justice of Ukraine
(Protocol No 19 from 27.01.2020)

According to the Order of the Ministry of
Education and Science of Ukraine dated December
28, 2019 № 1643 (Annex 4), to the magazine was
assigned category "B" in the fields of legal sciences
and public administration.

The publication is included in Google Scholar,
as well as in international scientific databases:
Turkish Education Index (Turkey), Polish Scholarly
Bibliography (Poland), Eurasian Scientific Journal
Index, ResearchBib.

The authors are responsible for the content,
accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors
reserves the right for a little change and reduction
(with preservation of the author's style and main
conclusions). Editors can not share the world views
of the authors and are not responsible
for the information provided. Materials filed
in the author's edition.
Reprinting – with the editorial's permission strictly.

Address of the editorial board: street Frometov-
skaya, 2, Kiev, 03039 mail: irina_pravo@ukr.net
<http://maup.com.ua/ua/ekspert.html>

Addres of the editorial:
«Publishing Lira-K»
Certificate number 3981, series DK.
03142, Kyiv, street. V. Stusa, 22/1
tel / fax (044) 247-93-37; 228-81-12
Website: lira-k.com.ua, editorial: zv_lira@ukr.net

Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління : електронне
наукове видання : збірник. – 2020. – № 1 (7) – лютий. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. –
299 с.

Функціонування і розвиток механізмів державного управління

Богданенко Анатолій Іванович

Державне регулювання
інвестиційними процесами
у сфері будівництва соціального
житла у країнах ЄС: досвід
для України184

***Васюк Наталія Олегівна, Деркач
Роман Володимирович***

Розвиток механізмів державного
антикризового управління
охороною здоров'я в Україні191

Ковач Валерія Омелянівна

Основні напрямки державної
політики регулювання зайнятості
населення в умовах ринку праці...200

Паутов Вадим Олексійович

Проблеми функціонування
органів протидії корупції
в системі забезпечення
національної безпеки України211

Швидкий Ярослав Юрійович

Зарубіжний досвід протидії
корупції та можливості його
імплементації в Україні219

Шойко Василь Анатолійович

Інституціоналізація сфери
цивільного захисту в умовах
глобалізаційних процесів228

Концептуальні засади державної служби

Малюга Анжела Володимирівна

Доступ до державної служби
в Україні та Європі: від привілеї –
до основоположного
конституційного права.....239

Регіональне управління та міське самоврядування

Мосора Лариса Степанівна

Формування об'єднаних
територіальних громад
в Івано-Франківській області
в процесі децентралізації254

Шинькович Андрій Васильович

Євроінтеграційний вектор
формування сучасних систем
місцевого самоврядування.....268

Сучасні технології управління в державі

***Левченко Наталія Михайлівна,
Дацій Надія Василівна***

Digital-комунікації
в адмініструванні урядової
програми «доступні ліки»274

Шемчук Віктор Вікторович

Загрози інформаційній безпеці:
проблеми визначення
та подолання285

Шинькович Андрій Васильович,

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел. (067)364-81-68, e-mail: shinkovich7@icloud.com, <https://orcid.org/0000-0003-2513-1640>

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Анотація. В статті розглядають найхарактерніші особливості європейської регіональної політики та практики формування місцевого самоврядування в країнах Європи в умовах сучасних радикальних трансформацій державного управління. Робиться акцент на тому що такі політика і практика вирішальним чином залежать від систем влади, моделей державної регіональної політики, особливостей сучасної взаємодії держави і громадянського суспільства.

Обґрунтовано, що звернення до аналізу цих процесів має виключно важливе значення в контексті виокремлення спільного й особливого в модернізації місцевого самоврядування в країнах Європи з огляду на те, які з кращих особливостей функціонування і модернізації місцевого самоврядування варто перше за все взяти за зразок і для наслідування в процесі здійснення регіональної політики, з метою формування більш дієвої системи місцевого самоврядування у сучасній Україні. Враховуючи об'єм статті, практику реформування місцевого самоврядування в Австрії, Англії, Іспанії, Німеччині, Польщі, Румунії, Словенії, Угорщині, Франції, Чехії, Швеції та інших країнах подано ретроспективно, шляхом виділення найважливіших складових цього процесу.

Доведено, що практика здійснення реформування місцевого самоврядування в країнах Європи є цікавою і повчальною. Її основна характеристика пов'язана із забезпеченням максимальної автономності регіональних територіальних громад, що можливе лише за відповідної децентралізації влади, оптимальної реалізації принципу субсидіарності, здійснення адміністративно-територіальних реформ, демократизації відносин між державною владою і громадянським суспільством. Використання практики такого реформування в політичному, правовому, організаційно-управлінському відношенні для України матиме відчутне, позитивне значення.

Ключові слова: самоврядування, місцеве самоврядування, європейська регіональна політика, децентралізація влади, субсидіарність, демократизація суспільного розвитку.

EUROPEAN INTEGRATION VECTOR OF FORMATION OF MODERN LOCAL SELF-GOVERNMENT SYSTEMS

Abstract. The article deals with the most characteristic features of European regional policy and practice of forming local self-government in the countries of Europe in the conditions of modern radical transformations of public administration. Emphasis is placed on the fact that such policies and practices depend crucially on systems of government, models of state regional policy, and features of contemporary interaction between the state and civil society.

It is justified that resorting to the analysis of these processes is of utmost importance in the context of distinguishing common and special in the modernization of local self-government in European countries, in view of which of the best features of functioning and modernization of local self-government should be considered first of all as a model and imitation. the process of implementing regional policy, with the aim of forming a more effective system of local self-government in modern Ukraine. Given the volume of the article, the practice of reforming local self-government in Austria, England, Spain, Germany, Poland, Romania, Slovenia, Hungary, France, Czech Republic, Sweden and other countries is presented retrospectively by highlighting the most important components of this process.

It has been proved that the practice of reforming local self-government in European countries is interesting and instructive. Its main characteristic is related to ensuring maximum autonomy of regional territorial communities, which is possible only with appropriate decentralization of power, optimal implementation of the principle of subsidiarity, implementation of administrative-territorial reforms, democratization of relations between the state power and civil society. The use of the practice of such reform in political, legal, organizational and managerial terms will be of considerable, positive importance for Ukraine.

Keywords: self-government, local self-government, European regional policy, decentralization of power, subsidiarity, democratization of social development.

Постановка проблеми. Сучасні трансформації держав і суспільств, що мають місце під впливом світових глобалізаційних, інтеграційних, інформаційних та демократизаційних процесів, принципово по – іншому формують взаємини основних суб'єктів державного управління – державної влади і місцевого самоврядування. Окрім вище сказаних світових процесів, суттєвий вплив на становлення нових систем самоврядування народу мають історична генеза, традиції та практика самоврядних засад народу, що тисячоліттями склалися в окремих країнах і навіть регіонах світу. Звернення до аналізу цих процесів має виключно важливе значення в контексті виокремлення спільного й особливого в модернізації місцевого самоврядування в країнах Європи з огляду на те, які з кращих особливостей функціонування і модернізації місцевого самоврядування варто перше за все взяти за зразок і для наслідування в процесі здійснення регіональної політики, з метою формування більш дієвої системи місцевого самоврядування у сучасній Україні. Враховуючи об'єм статті, практику реформування місцевого самоврядування в Австрії, Англії, Іспанії, Німеччині, Польщі, Румунії, Словенії, Угорщині, Франції, Чехії, Швеції та інших країнах подано ретроспективно, шляхом виділення найважливіших складових цього процесу.

Мета статті. В статті ставиться завдання: а) окреслити найсуттєвіші, базові засади формування сучасного місцевого самоврядування; б) виокремити специфічні особливості трансформації місцевого самоврядування у сучасних європейських країнах; в) визначити, що із європейської

практики трансформації місцевого самоврядування найперше має відношення до його модернізації у сучасній Україні.

Виклад основного матеріалу. Підкреслюючи, що основними, базовими засадами трансформації місцевого самоврядування в країнах світу є процеси світового порядку – глобалізація, інтеграція, інформатизація, демократизація і т. ін. робимо акцент на тому, що основу практичних процесів модернізації місцевого самоврядування, найперше у європейських країнах, становлять досконала регіональна політика, ефективні адміністративно – територіальні реформи, децентралізація державної влади та демократизація взаємин між державою (державна влада) і громадянським суспільством (місцеве самоврядування). Такої точки зору дотримуються багато фахівців у галузі державного управління й місцевого самоврядування, зокрема в Україні – В. Авер'янов, В. Бакуменко, О. Валуйський, В. Горбатенко, Н. Драгомирецька, В. Князев, В. Луговий, В. Малиновський, І. Розпутенко, Ю. Сурмін, В. Тертичка, В. Трощинський та інші.

Підкреслимо, що основу трансформації місцевого самоврядування в сучасних умовах функціонування країн і суспільств становить регіональна політика, яка визначається як «сукупність заходів, спрямованих на усунення відмінностей в економічній діяльності та життєвому рівні, наявних між територіально відокремленими частинами країни» [5, с. 65]. Беремо до уваги, хоча і відносно, більш «дрібні», «спрощені» визначення феномену «регіональна політика». Так у «Короткому оксфордському політичному словнику» (Київ,

2005р.)таке поняття пояснюється як «політика на рівні громад» (community politics) [2, с. 518].

Існує декілька найпопулярніших моделей регіональної політики: модель допомогти кризовим регіонам; модель регіонального перерозподілу економічного зростання регіонів; модель реструктуризації регіонів; модель політики саморозвитку регіонів. Важливо, що регіональна політика європейських країн покликана: а) забезпечити цілісність, інтегративну єдність європейського регіону; б) пропагує цілі і завдання, що мають забезпечити дієвість місцевого самоврядування у всіх країнах Європи; в) ставить за основне, центральне завдання – забезпечення високої якості життя для усіх громадян цього регіону; г) базується на принципах партнерства, співфінансування, субсидіарності, концентрації, програмування, координації. Врешті, європейська регіональна політика реалізується в процесі трьох напрямів управління регіональним розвитком: політичний, економічний, соціальний, які достатньо досліджені і пояснені.

В основі практичного модернізаційного процесу у сфері місцевого самоврядування знаходяться децентралізація державного управління загалом, реалізація принципу субсидіарності (поділ влади і розподіл владних повноважень), регіоналізація (адміністративно – територіальна реформа), демократизація. Головною умовою забезпечення належного місцевого самоврядування, більшість фахівців вважають чіткий розподіл повноважень між державою в різних місцевими і регіональними органами влади [4, с. 340]. При цьому субсидіарність, – вважають держуправлінці, – має здійсню-

ватися виключно на правовій основі, що сформульовано, зокрема, в статті 5 відомого Маастрихтського договору 1992 року [5].

Вкажемо на специфічні особливості реформування місцевого самоврядування в окремих країнах Європи з тим, аби виокремити найхарактерніші ознаки цього процесу.

Австрія. Землі в Австрії мають власні конституції, хоча і не мають власних судових органів.

Англія. Ділиться на графства, адміністративні округи і громади (з особливим статусом Лондону). Тут існує так звана «обмежена автономія» території.

Іспанія. Повноваження регіонів згідно з Конституцією 1978р. є надто широкими. Існує надто широка децентралізація в управлінні регіонами, хоча держава в цілому є унітарною.

Німеччина. Тут існує так звана дво-рівнева система місцевого самоврядування (муніципалітети і округи), хоча така система розглядається і функціонує як єдина, цілісна.

Польща. Тут оперативно здійснили адміністративно-територіальну реформу, децентралізацію державного управління, а система самоврядування діє на рівні 2478 гмін, 380 повітів і 16 воєводств [3, с. 49].

Румунія. Цікавою є практика функціонування в країні спеціальних агентств регіонального розвитку.

Словенія. В ході адміністративно-територіальної реформи було проведено рівневу децентралізацію влади.

Угорщина. Тут органи місцевого самоврядування у відповідності із законом «Про місцеве самоврядування» отримали політичну, судово-адміністративну, економічну незалежність. В

країні всебічно підтримується місцева автономність.

Франція. Поділ влади у Франції здійснено на рівні комун, департаментів, регіонів. Велика увага надається питанням діяльності міських урядів, мерів, розвитку і функціонуванню територіальних громад.

Чехія. До 2002 року в країні було ліквідовано понад 76 районних державних адміністрацій, більше повноважень отримали муніципалітети.

Швеція. В країні – три рівні держуправління – місцевий, регіональний, загальнонаціональний. Повноваження місцевих органів влади – надто широкі, особливо в питаннях реалізації соціальної політики.

Європейська практика реорганізації місцевого самоврядування таким чином – цікава, багатоаспектна і повчальна, в тому числі і для сучасної України, яка розбудовуючи власну модель (систему) такого врядування, з одного боку, використовує власну історію і традиції народної самоврядності, а, з іншого, бере до уваги кращі надбання реорганізації такого самоврядування, нагромаджені іншими, в першу чергу європейськими країнами. Потенціально, окрім зразків децентралізації влади, здійснення адміністративно-територіальних реформ, систем підготовки кадрів державних службовців тощо, Україна бере активну участь у функціонуванні таких єврорегіонів як асоціація «Карпатський єврорегіон», «Буг», «Нижній Дунай», «Верхній Прут», «Дніпро», «Слобожанщина». Здійснення модернізації місцевого самоврядування в Україні, таким чином, відбувається і контексті як національної, так і світової практики такого реформування.

Висновки. Практика здійснення реформування місцевого самоврядування в країнах Європи є цікавою і повчальною. Її основна характеристика пов'язана із забезпеченням максимальної автономності регіональних територіальних громад, що можливе лише за відповідної децентралізації влади, оптимальної реалізації принципу субсидіарності, здійснення адміністративно-територіальних реформ, демократизації відносин між державною владою і громадянським суспільством. Використання практики такого реформування в політичному, правовому, організаційно-управлінському відношенні для України матиме відчутне, позитивне значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Договір про заснування Європейської Спільноти (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року). URL.: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1994_-017 (дата звернення: 31.10.2018р.)
2. Короткий оксфордський політологічний словник/Пер. з англ.: За ред. І. Макліна, А. Маклімана. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи». 2015.-789с.
3. Політико-правові стандарти ЄС і напрями вдосконалення моделі модернізації сучасної України: Наукова записка/ Відп. ред. В. П. Горбатенко. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2011. – 108с.
4. Чернеженко О. М. Місцеве самоврядування в Україні та державах – учасниках ЄС: конституційне регулювання й організаційні моделі: моногр.; за заг. ред. проф. В. Л.Федоренка. Київ: Видавництво: Ліра. Київ. 2018. – 380с.
5. Шамборовський Г. О. Регіональна політика Європейського Союзу: навч. посіб. Київ.: Знання. 2011. – 187с.

6. Cimer M. Politico –socialno – ekonomicky alegislativnu cuontext reform verynegs pravyv Slovrnsku reform verynej sprave na Slovensku a ick politogicke aspekty. – Prozon: PIJ. 2004. I. 7-30.

REFERENCES:

1. Dohovir pro zasnuvannia Yevropeiskoi Spilnoty : vid 1 sichnia 2005 roku [Treaty establishing the European Community from January 1, 2005]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017 [in Ukrainian].

2. McLean, I., McMillan, A. (2015). *Korotkyi oksfordskyi politolohichnyi slovnyk [The Concise Oxford Dictionary of Politics]*. Kyiv: Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy» [in Ukrainian].

3. Horbatenko, V. P. (Eds.). (2011). *Polityko-pravovi standarty YeS i napriamy vdoskonalennia modeli modernizatsii suchasnoi*

Ukrainy [EU Political and Legal Standards and Directions for Improving the Model of Modernization of Modern Ukraine]. Kyiv: Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Urainy [in Ukrainian].

4. Chernenzenko, O. M. (2018). *Mistseve samovriaduvannia v Ukraini ta derzhavakh-uchasnytsiakh YeS: konstitutsiine rehuliuвання y orhanizatsiini modeli [Local Self-Government in Ukraine and the EU Member States: Constitutional Regulation and Organizational Models]*. V. L. Fedorenko (Eds.). Kyiv: Lira [in Ukrainian].

5. Shamborovskyi, H. O. (2011). *Rehionalna polityka Yevropeiskoho Soiuzu [Regional policy of the European Union]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

6. Cimer, M. (2004). *Politico-socialno-ekonomicky alegislativnu cuontext reform verynegs pravyv Slovrnsku reform verynej sprave na Slovensku a ick politogicke aspekty*. Prozon: RTs.